

Doncs ara em toca a mi, pel mateix preu són dos pregoners, com a la fira: una ganga... o bé un càstig, un càstig segurament perquè com ja vos n'adonareu el meu germà és molt modest, però té moltes qualitats i per exemple té un català molt més afinat que jo, lo que és normal ja que ell es guanya la vida amb el català i jo amb el francès, malgrat allò del lloc on hem nascut un i altre. Sí que el meu orgull ha sigut sempre de dir que jo he nascut a Can Sala de Bassegoda, fins i tot he pensat durant molts anys que era l'últim a haver nascut allà; sobre la foto del cartell d'aquesta festa es veu la casa i la finestra de la cambra on vaig néixer. Però passa que a la foto sobretot es veuen els cosins, amb altres veïns : en Salvador i la seva germana la Dolors que es veu que encara varen trobar el mitjà de néixer allà mateix.

Quan érem petits, petits per l'edat, es veu -i en Salvador ho recorda-, que jo era molt malparit, i encara podia provar de dominar aquest assumpte.

Però com ho veieu, el Salvador com l'Esteve s'han fet alts i forts i ja no tinc altre remei ara, que acceptar aquest fet que no sóc pas l'últim a haver nascut a Bassegoda. De pas recordem que en aquella època, es veu que Lliurona era part del municipi de Bassegoda, malgrat el fet que abans era un poble independent, i que ara un i altre formen part del municipi d'Albanyà... Això per dir com poden canviar les coses de la geografia.. Però el meu propòsit no és pas de parlar de geografia, sinó d'altra cosa, d'això mateix que ha dit l'Esteve, o sigui de saber d'on ets, del que significa tenir un país seu. De fet jo vaig néixer aquí, i què? , m'hi vaig estar molt poc temps i de seguit vàrem marxar cap a la Muga, el clot de la Muga, i després cap a Costoja, a la masia de la Borda, i al cap d'uns anys cap a Pollestres, un poble de la plana del Rosselló, on va néixer el meu germà. I anar migrant, per provar de guanyar-se millor la vida, per provar de viure millor i de fer viure millor la família.

Això de migrar i que voldria provar de dir aquí: en aquest espai tan bonic, tots sem emigrants. No sé si hi ha avui i aquí algú que hagi nascut en una d'aquestes cases i que s'hi estigui des de sempre. Espero que sí, que entre nosaltres es trobi algun jove fill dels que varen venir a instal·lar-se als anys setanta i que s'hi han quedat, que serien els únics a poguer dir nosaltres sem d'aquí, hem nascut i ens hi estem des de sempre. Però gairebé tots nosaltres sem emigrants. Això de migrar, al dia d'avui, si ho dic en qualsevol lloc, per exemple a París, en un entorn universitari, em dona un valor extraordinari: si ensenyo una foto com la del cartell i dic jo he nascut allà, la gent me guaita com un personatge important; i si afegeixo que no hi havia ni llum ni aigua, ni fins hi tot carretera o posta per arribar-hi (així dit és clar amb modèstia, com si res), aleshores esdevinc gairebé un heroi; tot lo altre, les feines universitàries com lo que pugui ser o fer no presenta cap interès, res davant d'aquest fet: ha nascut a Bassegoda!

Però això no ha sigut sempre així. Quan vàrem arribar a Costoja, és clar que vàrem ser acollits com germans, i no parlem de la Muga, on una casa era d'un costat de la frontera i una de l'altra. Però, sempre es necessita algú que jugui el paper d'emigrat, de foresters. I a Costoja hi havia molt pocs foresters, això fa que érem germans, però un xic diferents.

Ho recordo com una anècdota, quan els obrers sortien de la fabrica d'espardenyes, que era davant de l'escola em feien parlar del pare: jo deia "papa" amb un accent sobre la primera "a", i ells deien "papà" amb l'accent sobre la segona, que no és la mateixa música. I aleshores em deien que el "Papa" era a Roma, i això engegava uns tips de riure. Per sort, a Costoja, hi havia, que recordi, una família que venia de França endins, una altra del fons de Espanya, que prou es podia notar amb els seu noms, i ells feien de paper d'emigrants molt més bé que nosaltres, afegint, ho repeteixo i tal com en parlàvem fa un moment amb el batlle de Costoja, que tot això passava amb rialles i una tendresa que encara avui en tinc la nostàlgia..

A Pollestres, més avall i en la plana del Rosselló, allà doncs on va néixer l'Esteve, ja érem un xic més emigrants: el resta de la població un xic més francesos, i nosaltres un xic més espanyols. Per sort, quan varen arribar els potes negres d'Algèria, tots els catalans de cada banda de la frontera vàrem ser i ja definitivament de la mateixa família!

Tot això ho dic perquè és lo nostre, marxar d'un lloc i anar cap a un altre, marxar d'aquestes muntanyes per anar cap a Costoja, cap a Sant Llorenç, cap a Vilabertran, cap a Olot o Sant Esteve d'en Bas, cap a Tortellà...

Em fico pas en la qüestió política de saber lo que s'ha de fer amb aquest problema al dia d'avui, però a l'hora on es recullen criatures a la vora de la mar i els foten en bosses de plàstic com aquells ocells empapats de gasoil, hem de recordar que tots plegats sem emigrants, sem emigrants.

I en sem de la mateixa manera que la gent que avui camina: nosaltres hem caminat però també havien caminat els nostres pares perquè és clar que eren de Can Sala, però venien de més lluny, ells en concret del Mas Mitjà de Beget.

I per venir de Beget fins a Bassegoda es necessitava llavors més temps que per anar avui de Perpinyà a París.

He dit que la gent camina i caminava: voldria pas fer massa el professor, però la humanitat camina des de fa quatre milions d'anys; el primer ser humà, diferent d'un mico perquè tenia el llenguatge, es va fote a caminar i des de llavors, la gent camina, migra, a vegades a patacades, amb casaments, amb guerres, com vulgueu, però sempre per la mateixa raó, per trobar un menjar millor i de vegades per trobar senzillament alguna cosa per menjar, perquè la mainada vagin més a escola, de totes maneres per buscar una vida més bona, i nosaltres sem d'aquesta família humana tal com ho ha dit la Pilar al presentar-nos, la nostra gent varen caminar cap allà on varen trobar "feina i acolliment".

L'ultima vegada que vàrem tenir l'oportunitat d'entrar a Can Sala, s'escau que érem junts l'Esteve i jo, i fèiem un passeig per fora de la casa quan varen arribar dos homes que feien bosc, dormien aquí, i gràcies a això ens vàrem poguer ficar dins. Eren dos germans, romanesos, l'un era malalt, tenia febre, i el seu germà se l'endua a trobar un metge i ens varen parlar d'ells, de la família allà a Romania, del fet que eren aquí per guanyar-se una vida millor, lo de sempre i escoltant-los jo recordava l'entrevista que va fer l'Esteve a la mestressa d'escola que havia fet classe a Can Galan a la mainada (quan la nostra família vivia aquí) i que el vespre ensenyava alguna cosa sota una llum de carburo a un escamot de germans, els nostres pares i oncles que quan tornaven de bosc es veu que l'hi feien gairebé por...

Bé, però per això és clar, no vull dir que tots siguem iguals i del mateix lloc, que qualsevol pugui arribar i dir "jo soc d'aquí".

Seguint lo que deia el meu germà, si em pregunto avui que és per jo ser d'aquí, penso amb una de les cançons, gairebé himne de Catalunya, és clar que quan serà independent, l'himne serà el bon cop de falç, serà una cançó guerrera com a França la Marsellesa, però hi ha una altra cançó que per jo és més la de la pàtria i que és l'Emigrant.

Hi ha la paraula emigrant ja en el títol, i la lletra diu "dolça Catalunya pàtria del meu cor".

I sí que pàtria és lo que tenim al cor. Més va i més ens fem grans, més en les fotos magnífiques exposades aquí davant es veuen els forats de la gent estimada que ja no són amb nosaltres, lo que ens ha de tocar a tots, i més em senti de tenir per això una pàtria, que comença ontocom per aquí i va fins ontocom cap a Costoja, la meva pàtria. Un lloc que ja no és important de saber si hi ets nascut o no i malgrat és clar, que en llueixi, un xic per fer empenyar un o altre, per provar de guardar un ascendent amb l'Esteve, com ja ho heu entès.

Però finalment sé que m'hi vaig estar molt poc, això fa que lo important no és d'haver nascut aquí, o només d'haver estat per aquestes muntanyes un projecte en el testicle esquerre del seu pare, o només el somni d'un projecte en la ment de la seva mare, o menys encara.

Perquè tots els cosins, que molt pocs finalment han viscut aquí, ens anem apropant aquí, tots considerem que tots sem d'aquí i tots tenim raó, ho tenim al cap i al cor, ho portem dins nostre, com ho poden tenir molts altres.

Tot això no sé lo que esdevindrà, hi ha gent que ha viscut aquí, hi ha gent que hi viu ara, i espero que hi haurà gent que hi vindrà : el municipi, ara ja d'Albanyà, ajuda d'una manera molt encertada la població actual i la que vindrà, amb carretera, escola, wifi...

I cada nou arribant, afegint-se a la riquesa en comú amb lo seu, tot i respectant lo que els que hi vivien abans li han transmès.

El deure dels que vindran serà el mateix que el nostre, lo que fem avui gràcies a la feina immensa com ja ho ha dit l'Esteve dels organitzadors : donar vida al país, recordar i transmetre, com al rugbi, esport en el qual el gest més bonic consisteix, abans de caure a terra, a passar la pilota.

Ara, després de les sardanes i abans de l'arròs, oirem missa, com se fa en un aplec de debò. No sé si Déu existeix o no existeix. Si existeix serà content de veure'ns tan nombrosos en aquest espai tan bonic, i si no existeix, de totes maneres recordarem que el 18 d'agost de l'any de gràcia realment 2016, érem tan contents, tan contents d'estar junts aquí.

Jacint Carrera
Lliurona, 28 d'agost del 2016